

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord bij 4^e druk	V
Lijst van gebruikte afkortingen	XIX
HOOFDSTUK 1	
Inleiding	1
1.1 Algemeen	1
1.2 Plaats binnen het Nederlandse belastingrecht	2
1.3 De rechtskracht van de Leidraad Invordering 1990	2
1.4 Aansprakelijkheidsbepalingen premies werknemersverzekeringen en bijdragen verplichte deelneming bedrijfspensioenfonds	3
HOOFDSTUK 2	
Enige algemene begrippen	5
2.1 Hoofdelijkheid	5
2.2 Regres	7
2.3 Algemene beginselen van behoorlijk bestuur	9
2.4 Open systeem Invorderingswet 1990	11
2.4.1 Actio Pauliana	12
2.4.2 Conservatoir beslag	13
2.4.3 Actie uit onrechtmatige daad door de fiscus	14
2.5 Aanvragen faillissement	19
2.6 Subrogatie	20
2.7 Relatie tussen verschillende overlappende bepalingen	21
HOOFDSTUK 3	
Geschiedenis	23
3.1 De Invorderingswet 1990	23
3.2 Anti-misbruikwetgeving	24

HOOFDSTUK 4		
Aansprakelijkheid algemeen		25
4.1	Aansprakelijk stellen	25
4.2	Schuld- en risicoaansprakelijkheid	27
	4.2.1 Schuldaansprakelijkheid	27
	4.2.2 Risicoaansprakelijkheid	29
4.3	Fiscale aftrekbaarheid	30
4.4	Reservering	33
4.5	De borg	34
HOOFDSTUK 5		
Procedure aansprakelijk stellen		35
5.1	Algemeen	35
5.2	Wanneer kan tot aansprakelijkstelling worden overgegaan?	35
	5.2.1 Termijn waarbinnen aansprakelijk moet worden gesteld	49
5.3	Volgorde aansprakelijk stellen	53
	5.3.1 Schuldaansprakelijkheid voor risicoaansprakelijkheid?	53
	5.3.2 Volgorde binnen de keten- en inlenersaansprakelijkheid	54
	5.3.3 Volgorde privaatrechtelijke bepalingen versus invorderingsbepalingen	55
5.4	De beschikking (kennisgeving)	56
5.5	Verweer tegen de beschikking aansprakelijkstelling	61
	5.5.1 Historie	61
	5.5.2 Huidige procedure (vanaf 1 december 2002)	62
5.6	Overgangsrecht	69
5.7	De procedure tot 1 december 2002	70
	5.7.1 De civiele procedure	71
	5.7.2 Bezwaar en beroep tegen de belastingaanslag	74
	5.7.3 Grensgebied betwisten beschikking/bezwaar belastingaanslag	77
HOOFDSTUK 6		
Aansprakelijkheid voor rente, kosten en boete		83
6.1	Inleiding	83
6.2	Aansprakelijkheid voor de invorderingsrente	84
6.3	Aansprakelijkheid voor de belastingrente (voorheen heffingsrente)	87
6.4	Aansprakelijkheid voor de boete	87
6.5	Aansprakelijkheid kosten van invordering belastingschuldige	94
HOOFDSTUK 7		
Informatieverplichtingen en -rechten Invorderingswet 1990		97
7.1	Inleiding	97

7.2	Informatieverplichtingen voor de aansprakelijkgestelde	97
7.3	Informatieverplichtingen van de Belastingdienst	105
HOOFDSTUK 8		
	Invordering ten laste van aansprakelijkgestelden	113
8.1	Algemeen	113
8.2	Twee situaties	113
8.3	Verzetsmogelijkheden	114
	8.3.1 Algemeen	114
	8.3.2 Hoe vindt verzet plaats	116
	8.3.3 Wie kan zich verzetten	116
	8.3.4 Verzetstermijn	116
	8.3.5 Civiel verzet	116
8.4	Versnelde invordering	117
8.5	Conservatoir beslag	117
	8.5.1 Opheffing/vervallen conservatoir beslag	118
	8.5.2 Conservatoir beslag gaat over in een executoriaal beslag	118
8.6	Verjaring	119
8.7	Betaling en afboeking aansprakelijkstelling	121
	8.7.1 Afboeking betaling op belastingschuld	121
	8.7.2 Afboeking betaling aansprakelijkstelling	122
	8.7.2.1 Algemeen	122
	8.7.2.2 Hoe boekt de fiscus de betalingen af?	123
	8.7.3 Hoe kan worden betaald?	125
	8.7.4 Compensatie	125
	8.7.5 Overige invorderingsmaatregelen	126
8.8	Indeplaatsstelling (subrogatie)	126
8.9	Regresregels	127
	8.9.1 Art. 55 IW 1990	127
	8.9.2 Art. 56 IW 1990	128
8.10	Terugbetaling na vermindering van de aanslag	130
8.11	Uitstel van betaling	133
8.12	Kwijtschelding	134
	8.12.1 Niet verder bemoeilijken belastingschuldige	134
8.13	Compromis/vaststellingsovereenkomst	135
HOOFDSTUK 9		
	Aansprakelijkheid art. 33 en 37 Invorderingswet 1990	137
9.1	Algemeen	137
9.2	Geen rechtspersoonlijkheid, geen volledige rechtsbevoegdheid	143
	9.2.1 Lichaam zonder rechtspersoonlijkheid	143
	9.2.2 Rechtspersoonlijkheid bezittend lichaam dat niet volledig rechtsbevoegd is	144

Inhoudsopgave

9.3	Een niet in Nederland gevestigd lichaam	144
9.3.1	Vestigingsplaats	144
9.3.2	Leider van een vaste inrichting	144
9.4	Een ontbonden lichaam	149
9.5	Art. 37, IW 1990	152
HOOFDSTUK 10		
	Inlenersaansprakelijkheid	155
10.1	Geschiedenis	155
10.2	Inhoud en strekking van inlenersaansprakelijkheid	156
10.2.1	Ter beschikking stellen	156
10.3	Bewijslast bij onderscheid inlening versus aanneming van werk	157
10.4	Belang onderscheid inlening/aanneming van werk	160
10.5	Doorlening	161
10.6	Verhuur bemand materieel	162
10.7	Uitbreiding inlenersaansprakelijkheid	162
10.7.1	Civielrechtelijke uitbreiding	162
10.7.2	Registratieplicht	168
10.7.3	Invoering art. 34a IW 1990	172
10.7.4	Wetsvoorstel	174
10.8	NEN-certificering	177
10.8.1	Algemeen	177
10.8.2	NEN-norm 4400	177
10.9	Reikwijdte inlenersaansprakelijkheid	183
10.9.1	Omzetbelasting	183
10.9.2	Loonbelasting en sociale premies	186
10.9.2.1	Aansprakelijkheid voor anoniementarief	186
10.9.2.2	Matiging anoniementarief	188
10.9.2.3	Wijzen van matiging aansprakelijkheid anoniementarief	195
10.9.2.4	Aansprakelijkheid voor afdrachtvermindering(en)	197
10.9.2.5	Brutering	199
10.9.2.6	Eindheffing	203
10.9.3	Boeten, rente en kosten	212
10.10	Extraterritoriale werking	212
10.10.1	Loonbelasting en premies volksverzekeringen	212
10.10.1.1	Jurisprudentie	214
10.10.1.2	Duidelijkheid na arresten Hoge Raad?	216
10.10.2	Werknemersverzekeringen	221
10.10.3	Invordering	222
10.11	Disculpatie en vrijwaring	223
10.11.1	Vrijwaring per 1 juli 2012	223
10.11.2	Ondergeschiktheid	226
10.12	Administratieve verplichtingen inlener	226
10.13	Risicobeperkende maatregelen	227
10.13.1	Algemeen	227

10.13.2	Verklaringen betalingsgedrag	228
10.13.2.1	Parlementaire geschiedenis	229
10.13.2.2	Beleid	230
10.13.2.3	Jurisprudentie	231
10.13.3	Stortingen naar g-rekening	240
10.13.4	Rechtstreeks storten	242
10.13.4.1	Algemeen	242
10.13.4.2	Definitie	242
10.13.4.3	Gang van zaken bij CBA m.b.t. rechtstreekse stortingen	243
10.13.4.4	Civielrechtelijke benadering	244
10.13.4.4.1	Gerichte/ongerichte betaling	244
10.13.4.4.2	Gevolgen van de civielrechtelijke benadering voor de rechtstreekse stortingen	245
10.13.4.5	Jurisprudentie	246
10.13.4.6	UWV	247
10.14	Het depotstelsel	247
10.15	Afstemming tussen Belastingdienst en UWV	253
10.16	Freelancers	254
HOOFDSTUK 11		
	De ketenaansprakelijkheid	257
11.1	Historie	257
11.2	Begrippen in de ketenaansprakelijkheid	258
11.2.1	Aannemer	258
11.2.2	Onderaannemer	259
11.2.3	Werk van stoffelijke aard	259
11.2.4	Eigenbouwer	261
11.2.4.1	Werkzaamheden die samenhangen met de hoofddoelstelling	266
11.2.4.2	Werkzaamheden die verbonden zijn aan het vervaardigen, onderhouden en herstellen van bedrijfsmiddelen	271
11.2.5	Opdrachtgever	275
11.2.6	Koper van een toekomstige zaak	276
11.2.7	Koper van een bestaande zaak	276
11.3	De buitenlandse aannemer	276
11.4	De buitenlandse onderaannemer	277
11.5	Zelfstandigen zonder personeel (de zogenoemde ZZP'ers)	280
11.6	Uitzonderingen aansprakelijkheid	280
11.6.1	Het werk wordt geheel of grotendeels verricht op de plaats waar de onderneming van de onderaannemer is gevestigd	281
11.6.2	Het werk is ondergeschikt aan een overeenkomst van koop en verkoop van een bestaande zaak	282
11.6.3	Aannemelijk is dat de niet-betaling noch aan de aannemer noch aan de onderaannemer is te wijten	283

11.6.4	Opdrachtgever niet aansprakelijk voor inlenersaansprakelijkheid	285
11.6.5	Wetenschap koper kleding	285
11.6.6	Bewijslast	286
11.7	Volgorde binnen ketenaansprakelijkheid	287
11.8	Omvang aansprakelijkheid	288
11.8.1	Algemeen	288
11.8.2	Aansprakelijkheid voor indirecte loonkosten	290
11.8.3	Aansprakelijkheid voor anoniementarief, matiging anoniementarief	291
11.8.4	Brutering	291
11.8.5	Omkering bewijslast	291
11.8.6	Koppelingswet	293
11.9	Berekening hoogte van aansprakelijkstelling	293
11.9.1	Algemeen	293
11.9.2	Uitgangspunt	293
11.9.3	Beperking aansprakelijkheid	293
11.9.4	Knelpunten berekening	294
11.9.4.1	Ontbreken van administratie	294
11.9.4.2	Naast de verantwoorde lonen worden ook lonen betaald die niet in de administratie zijn verantwoord	299
11.9.4.3	Er is uitsluitend een loonbelastingsschuld met betrekking tot verantwoorde werknemers	300
11.9.4.4	Berekeningswijze volgens Staatssecretaris van Financiën	301
11.10	Risicobeperkende maatregelen, algemeen	301
11.10.1	Verklaringen betalingsgedrag	302
11.10.2	De geblokkeerde rekening (g-rekening)	302
11.10.3	Wetsgeschiedenis	304
11.10.4	Openen g-rekening	305
11.10.5	Vrijwaring storting g-rekening	306
11.10.5.1	Vrijwaring tot 1 oktober 2003	306
11.10.5.2	Vrijwaring vanaf 1 oktober 2003	307
11.10.6	Storting g-rekening per factuur of per werk?	308
11.10.7	Berekening storting g-rekening	309
11.10.8	Deblokkering g-rekening	310
11.10.9	Verdeling g-geld tussen Belastingdienst en UWV	314
11.10.10	G-rekening en faillissement	315
11.10.11	G-rekening en surséance van betaling	315
11.10.12	Rechtstreeks storten	316
11.10.13	Mogelijkheden tegen misbruik g-rekening	317
11.11	Regresrecht	319
11.12	Derdenbeslag en vrijwaring	324
11.13	Voorziening in het kader van de ketenaansprakelijkheid	326

HOOFDSTUK 12		
Bestuurdersaansprakelijkheid		327
12.1	Algemeen	327
12.1.1	Misbruik en aansprakelijkheid	327
12.1.2	Interne en externe aansprakelijkheid	328
12.1.3	Geschiedenis, doel en strekking	329
12.2	Aansprakelijkheid van bestuurders	331
12.2.1	Algemeen	331
12.2.2	Aansprakelijkheid op grond van civiele recht	332
12.2.3	Aansprakelijkheid op grond van de inleners- of ketenaansprakelijkheid	335
12.2.4	Aansprakelijkheid op grond van de Wet Bestuurdersaansprakelijkheid bij Faillissement (WBF)	336
12.2.5	Strafrechtelijke aansprakelijkheid	337
12.3	Omvang aansprakelijkheid	338
12.3.1	Algemeen	338
12.3.2	Voor welke belastingen en premies?	340
12.3.3	Art. 36b IW 1990	341
12.3.4	Aansprakelijkheid voor boeten, invorderings- en belastingrente, kosten van invordering	343
12.4	Rechtspersonen die onder de bestuurdersaansprakelijkheid vallen	344
12.4.1	Lichamen in de zin van de AWR	344
12.4.2	Rechtspersoonlijkheid	345
12.4.3	Volledige rechtsbevoegdheid	345
12.4.4	Voor zover onderworpen aan de vennootschapsbelasting	345
12.5	Bestuurder in de zin van de bestuurdersaansprakelijkheid	346
12.5.1	Algemeen	346
12.5.2	De formele bestuurder	346
12.5.3	De feitelijke bestuurder	349
12.5.4	De gewezen bestuurder	351
12.5.5	De nieuwe bestuurder	352
12.5.6	De bestuurder van het lichaam dat als bestuurder van een ander lichaam optreedt	352
12.5.7	De bewindvoerder en de vereffenaar	354
12.5.8	Collectiviteit van het bestuur	356
12.6	Mededeling van betalingsonmacht (melding)	360
12.6.1	Algemeen	360
12.6.2	Wijze van melden betalingsonmacht	361
12.6.3	Verzoeken om (nadere) informatie naar aanleiding van de melding	365
12.6.4	Wie kan melden?	366
12.6.5	Enkele bijzondere situaties ten aanzien van de melding	367
12.6.5.1	Fiscale eenheid omzetbelasting	367
12.6.5.2	Schattingsregeling omzetbelasting	367
12.6.5.3	Surséance van betaling	368

Inhoudsopgave

12.6.5.4	Faillissement	368
12.6.5.5	Startende ondernemingen	369
12.6.5.6	Dadelijk en ineens invorderbare belastingaanslagen	371
12.6.6	Wanneer moet worden gemeld?	372
12.6.7	Betalingsonmacht	373
12.6.8	Gevolgen van het melden voor de invordering	375
12.6.9	Melding eerste fase	376
12.6.10	Beoordeling melding betalingsonmacht tweede fase	377
12.6.11	Bewijslastverdeling in verband met melding betalingsonmacht	379
12.6.11.1	Rechtsgeldige mededeling van betalingsonmacht	379
12.6.11.2	Niet rechtsgeldige mededeling van betalingsonmacht	380
12.6.12	Bewijslast gewezen bestuurder	383
12.6.13	Driejaarstermijn	383
12.6.14	Geldigheidsduur melding	384
12.6.15	De meldingsregeling in de bestuurdersaansprakelijkheid achterhaald?	384
12.7	Kennelijk onbehoorlijk bestuur	386
12.7.1	Algemeen	386
12.7.2	Jurisprudentie	387
12.7.2.1	Betalen van zwart loon, verzwijgen van omzet	387
12.7.2.2	Gebreken in de boekhouding	390
12.7.2.3	Niet nakomen wettelijke verplichtingen	395
12.7.2.4	Geen leiding geven aan vennootschap	401
12.7.2.5	Diversen	405
12.7.3	Onrechtmatige daad	411
12.7.4	Samenhang met WBF	412
12.7.4.1	Jurisprudentie	413
12.7.4.2	Samenloop tussen WBF en WBA	434
12.7.5	Causaal verband	435
12.7.6	Regresrecht	436
12.7.7	Vernietigbaarheid onverplichte rechtshandelingen (pauliana)	436
12.7.8	Bestuurdersaansprakelijkheid en erfgenamen van de aansprakelijkgestelde	438
12.7.9	Negatief loon in verband met bestuurdersaansprakelijkheid	438
HOOFDSTUK 13		
Aansprakelijkheid van werknemers		441
13.1	Belastingplichtige/inhoudingsplichtige	441
13.1.1	Wie is werknemer, artiest, beroepssporter en buitenlands gezelschap?	442
13.2	Uitgangspunt	442
13.3	Disculpatie	442
13.3.1	Uitwerking	443

13.4	Volgorde van aansprakelijkstelling	443
13.5	Samenloop met inkomstenbelasting	444
HOOFDSTUK 14		
Aansprakelijkheid kansspelbelasting		445
14.1	Belastingplichtige	445
14.2	Wie is aansprakelijk?	446
14.3	Uitgangspunt	446
14.4	Disculpatie	446
HOOFDSTUK 15		
Aansprakelijkheid vennootschapsbelasting en verrekening van belasting binnen fiscale eenheid vennootschapsbelasting		447
15.1	Aansprakelijkheid	447
15.2	Verrekening	449
HOOFDSTUK 16		
Aansprakelijkheid van de vervreemder van aandelen		451
16.1	Inleiding	451
16.2	Artikel 40 (vanaf 1 januari 2001)	452
16.2.1	Geen aansprakelijkheid	454
16.2.2	Omvang aansprakelijkheid	454
16.2.3	Belang	454
16.2.4	Deelneming	454
16.2.5	Disculpatie	454
16.2.6	Overgangsrecht	455
16.2.7	Regresrecht	455
16.2.8	Lex specialis	455
16.3	Regeling tot 1 januari 2001	456
16.3.1	Strekking	456
16.3.2	Het aanmerkelijk belang	457
16.3.3	Staking van de onderneming	458
16.3.4	Tussengeschoven lichaam en middellijk aandeelhouderschap	458
16.3.5	De bewijslast van de ontvanger	458
16.3.6	Samenloop van aansprakelijkstellingen	459
16.3.7	Regresregeling medeaanmerkelijkbelanghouders	460
16.3.8	Het civielrechtelijke alternatief	461
HOOFDSTUK 17		
Aansprakelijkheid bij verplaatsing lichaam naar buitenland		463
HOOFDSTUK 18		
Aansprakelijkheid overdrachtsbelasting		465

Inhoudsopgave

HOOFDSTUK 19	
Aansprakelijkheid omzetbelasting voor natuurlijke personen	467
19.1	Achtergrond 467
19.2	Werking art. 42a, IW 1990 467
19.3	Omvang aansprakelijkheid 468
19.4	Overgangsregeling 468
HOOFDSTUK 20	
Aansprakelijkheid ondernemer levering onroerende zaak	469
20.1	Algemeen 469
20.2	Disculpatie 469
HOOFDSTUK 21	
Aansprakelijkheid bij fiscale eenheid omzetbelasting en teruggave omzetbelasting	471
21.1	Inleiding 471
21.2	Strekking 472
21.3	Beschikking fiscale eenheid 473
21.4	Vermindering/teruggaaf omzetbelasting 475
21.5	Verhouding met de bestuurdersaansprakelijkheid 475
21.5.1	Wetswijziging 476
HOOFDSTUK 22	
Aansprakelijkheid inkomstenbelasting	479
22.1	Inleiding 479
22.2	Minderjarige kinderen 479
22.3	Aansprakelijkheid partner 480
22.4	Link met BW 481
22.5	Regresrecht 482
HOOFDSTUK 23	
Aansprakelijkheid voor erfbelasting en schenkbelasting	483
23.1	Wie zijn aansprakelijk? 483
23.2	Waarvoor aansprakelijk? 483
23.3	Beperkingen 484
23.4	Uitzondering 484
23.5	Dwangbevel verleend tegen de gezamenlijke erfgenamen 485
23.6	Samenloop 485

HOOFDSTUK 24		
Aansprakelijkheid executeur-testamentair		487
24.1 Samenloop aansprakelijkheid erfgenamen – executeur-testamentair		488
HOOFDSTUK 25		
Aansprakelijkheid bij erfgenamen		489
25.1 Inleiding		489
25.2 Werkingssfeer		489
25.3 Uitzondering op de beperking		490
25.4 Grensbedrag		490
25.5 Dwangbevel verleend tegen de gezamenlijke erfgenamen		490
25.6 Wetsvoorstel		491
HOOFDSTUK 26		
Aansprakelijkheid en gemeentelijke heffingen		493
26.1 Aanslag ten name van één belastingplichtige ingeval er meer belastingplichtigen zijn		493
26.2 Aanslag ten name van meer dan één persoon		495
HOOFDSTUK 27		
Aansprakelijkheid van verzekeraars		497
27.1 Verzekeraar periodieke uitkeringen		497
27.1.1 Wanneer aansprakelijk?		497
27.1.2 Wanneer geen aansprakelijkheid?		499
27.1.3 Rente, kosten en boete		499
27.1.4 Mededeling aan de verzekeraar		499
27.1.5 Disculpatie		500
27.1.6 Emigratie		500
27.2 Pensioenverzekeraar		501
27.2.1 Aansprakelijkheid		501
27.2.2 Omvang		501
27.2.3 Mededeling aan de verzekeraar		502
27.3 Kapitaalverzekeraar eigen woning		501
27.3.1 Aansprakelijkheid		503
27.3.2 Omvang		503
27.3.3 Mededeling aan de verzekeraar		503
HOOFDSTUK 28		
Aansprakelijkheid fiscaal vertegenwoordiger OB		505

HOOFDSTUK 29	
Aansprakelijkheid voor carrouselfraude	507
29.1 Algemeen	507
29.2 Wie is aansprakelijk?	507
29.3 Voor welke goederen geldt art. 42c IW 1990	508
29.4 Wanneer aansprakelijkheid	508
29.5 Disculpatie	509
29.6 Uitzondering	510
29.7 Strijd met EU-recht	510
HOOFDSTUK 30	
Aansprakelijkheidsbepalingen buiten de IW 1990	513
30.1 Aansprakelijkheid op grond van art. 18 WvK	513
30.1.1 Verhouding tussen art. 18 WvK en art. 33 IW 1990	513
30.1.2 Wijzigingen in de VOF	514
30.2 Hoe aansprakelijk te stellen?	516
30.3 Aansprakelijkheid commanditaire vennoot	517
30.4 Maatschap	518
30.5 BV	519
30.6 Aansprakelijkheid echtgenoten belastingschulden	522
30.6.1 Onderscheidende situaties	523
30.7 Aansprakelijkheid in het erfrecht	530
HOOFDSTUK 31	
Aansprakelijkheid derde beschikking bankrekening	533
31.1 Algemeen	533
31.2 Aansprakelijkheid	533
31.3 Volgorde	534
HOOFDSTUK 32	
Verpakkingenbelasting (vervallen)	535
32.1 Algemeen	535
32.2 Wie is aansprakelijk	535
32.3 Teruggave	535
32.4 Boete, rente en kosten	535
32.5 Disculpatie	536
32.6 Overgangsrecht	536
Trefwoordenregister	537